

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จะพูดเรื่องศาสนา เรื่องศาสนานี้มันเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มาก ยิ่งใหญ่จนใครคาดการณไม่ถึง หรือศาสนาเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มากเลย เพราะอะไร เพราะเข้าได้กับชนทุกชั้น เข้าได้กับใน วัฏฏะ ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมทั้งหมด เวลาพระพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทศน์ให้พรหม ให้เทวดา สำเร็จทีหนึ่งเป็นแสน ๆ ล้าน ๆ ศาสนานี้ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่จนบอกได้ว่าในวัฏฏะ ทุกภพ ทุกชาติ ทุกชนชั้น ได้ประโยชน์จากศาสนาหมดเลย

ทีนี้พอได้ศาสนาปั๊บ เราเอาศาสนาเข้ามาเผยแพร่ในเมืองไทย เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนานี้อำนาจวาสนาเยอะมาก แต่เวลาเราเข้ามาในศาสนา เราเข้ามากันแบบโลก ๆ ไร พอเข้ามาในศาสนา เราก็คิดเอาแต่มุมมองของตัวเองเข้ามาคิดในเรื่องศาสนา

ทีนี้เรื่องของศาสนา หัวหน้า ! หัวหน้าที่เข้าถึงธรรมเพื่อจะเผยแพร่ธรรม มันเป็นการ รับประทานที่หนักมากเพราะเหตุใด หนักมากเพราะอะไร เพราะกติกามันมีตั้งแต่หยาบไปจนถึง ละเอียด - ละเอียดสุดนะ

อย่างเช่นพระ อันโตวฏฐะ อันโตปังกะ สามปังกะ มันเป็นบาลีมาใน ๒๑,๐๐๐ ข้อ ในธรรม วินัย อันโตวฏฐะ หมายถึง พระสะสมอาหารเก็บเอาเข้าไปไว้ในกุฏิไม่ได้ อาหารจะสะสมไว้ไม่ได้ เลย

เพราะพระจะไม่ให้มีอะไรพระรุ่งพระรังในหัวใจ พระต้องโล่งกว้างหมด เพื่ออะไร เพื่อจะ แสวงหาสิ่งที่เป็นสัจธรรม ฉะนั้นถึงต้องสร้างเป็นโรงครัว เป็นเรือน เป็นที่เก็บสะสม อย่างเช่น คลัง ทุกอย่างจะไปเข้าที่คลัง พระจะเอาเรื่องของอาหารเข้าไปในกุฏิไม่ได้เลย ถ้าเข้าไปในกุฏิ

๑. มันเป็นอาบัติ

๒. มันจะเป็นเรื่องมด เรื่องปลวกมันจะเข้าไป เรื่องหนู เรื่องอะไรมันจะตามไปหมดเลย

นี่มันเป็นเรื่องของธรรมวินัย ทีนี้พอเรื่องของโยมเข้ามามันก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง โยมนี้หัวใจยิ่งใหญ่ขึ้นมหาศาลเลย

เพราะอะไรรู้ไหม เพราะเราอยู่ที่อีสาน พวกที่มาจากสิงคโปร์ จะเป็นโอวัลติน จะเป็นอะไร เขาจะเทใส่กะละมังเขาหมดเลย เขากินภาชนะเดียว คนที่กินภาชนะเดียวเขาเห็นว่าเราจัดอะไรให้มันฟุ่มเฟือย เขาเห็นแล้วเขา... หัวใจมันอ่อนแอกว่ากันเยอะ ใจของเขาทุกอย่างเขาจะลงในกะละมังหมดเลย จะเป็นน้ำ เป็นอะไร เขาเทลงกะละมังหมดเลย นั่นคือจิตใจของเขา

จะบอกว่า ไม่ใช่โยมจะถือศีล ๘ ได้เฉพาะอย่างเดียวนะ โยมจะถือศีล ๒๒๗ ก็ได้ ศีลมันเป็นข้อบังคับ ใครจะทำมากทำน้อยขนาดไหนก็ได้ แต่มันอยู่ตรงที่ตรงนี้ อยู่ที่หัวใจที่มันสูงมันต่ำ ถ้าหัวใจที่มันสูงนะ กินธรรมะเป็นอาหาร “ธรรมารมณ์” สิ่งที่รับอาหารมันจะไม่ได้เป็นธรรมเลย

ถ้าสิ่งที่เป็นธรรมเห็นใหม่ แจกจากปลายแถวขึ้นมาก็ได้ แต่พระเจ้าไม่ยอม ถ้าแจกตั้งแต่สามแฉกขึ้นไปหาพระ “อ้าว ! มันไม่ใช่อาวุธ ฆนุตต้องผู้ใหญ่เอาก่อน เด็กเอาก่อนได้อย่างไร” แต่เราอยู่บ้านตาดนะ บางทีนะของก็แจกจากหัวแถวไปท้ายแถว บางทีก็แจกท้ายแถวขึ้นมาหัวแถว เพราะทุกคนมีปากมีท้องเหมือนกัน ทุกคนมีศักดิ์ศรีเหมือนกัน ทุกคนมีค่าเท่ากัน มนุษย์ คือ มนุษย์ พระบวชมาแล้วศีล ๒๒๗ ข้อเท่ากัน เพียงแต่เราเคารพกันที่คุณธรรม เคารพที่ธรรมวินัย ถ้าคุณธรรมท่านมีในหัวใจของท่าน ท่านมีความเมตตาธรรมของท่าน อันนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา

อันโศภิตุฎฐะ อันโศปัททะ สามปัททะ เก็บหรือสะสมไว้ไม่ได้แต่ทำไมเราทำ เราทำเพราะอะไร เราทำเพราะว่าเป็นเรื่องภาระ อย่างเช่นถ้าใครมาหาเรานะ เขาจะถูกเหยียดหยามนะ เขาบอกว่า เขาเป็ปชีไปถวายหรือยัง ถวายเป็ปชีก็พอ พระเด็ก ๆ อย่างนี้กินเป็ปชีก็พอ ไม่ต้องไปกินพวกน้ำปานะ กินอะไรที่มีคุณค่าหรอก

เราไปเห็นไอ้ของที่เป็นอย่างนั้นมันเป็นเรื่องภาระ ต้องเอาน้ำ ต้องไปหาผลไม้ หาส้ม หาอะไรมาคั้น ไอ้การคั้น การอยู่ การกิน เราเห็นว่ามันเป็นภาระ มันเป็นเรื่องวุ่นวาย !

แต่ถ้าอะไรสำเร็จรูปมาที่มันไม่ผิดธรรมวินัย สิ่งนั้นเราใช้ประโยชน์ เอาเรียบง่ายที่พอเป็นข้อวัตรปฏิบัติ เพราะข้อวัตรปฏิบัติ “การปกครอง” ถ้าพระเราอยู่ด้วยกันแล้วกระทบกระทั่งกัน ลื่นกับพื้นมันต้องมีกันเป็นธรรมดา พอธรรมคัมมันจะมีการหมักหมมในหัวใจ การปกครองไง พอถึงเวลาบ่ายโมงต้องมาน้ำร้อนด้วยกัน ต้องมาเคลียร์ปัญหา

มันอยู่ที่การปกครอง เราไม่ใช่ไปกินให้มันอึดหน่าสำราญอะไรหรอก แต่เราไปศึกษา
ธรรม เราไปอยู่ในข้อวัตรปฏิบัติ เพื่อจะให้มีการหมุนเวียน คูณ เวลาเรานั่งสมาธิภาวนามันอดอยู่
ทั้งวัน แล้วพอถึงเวลานั้นน้ำปานะ เสร็จแล้วเราก็ตีตาด เราลงไปกวาดวัด เราลงไปทำข้อวัตร
มันจะผ่อนคลาย มันจะเปิดโล่ง มันจะเปิดออกหมดเลยสิ่งที่หมักหมมไว้

พระพุทธเจ้าวางธรรมนี้มันเป็นการปกครอง มันเป็นเรื่องของธรรมวินัย มันไม่ใช่เรื่องของ
โลกที่ว่าต้องมีศักดิ์ศรี ต้องมีแก้วตาดวงใจ ต้องตั้งเป็นเถา ๗ หัวหนานี้ต้องมีอาหารล้อมรอบ ไปถึง
ตกไม้ได้เลย ไร่ท่ายแถวไม่มีจะกินเลยเห็นไหม อย่างนั้นมันไม่เป็นธรรม

ถ้ามันเป็นธรรมมันต้องอยู่ตรงนี้ มันอยู่ที่ที่เราสมควรไหม สิ่งที่จะได้มาเพราะอะไร เรามา
ประพฤติปฏิบัติกัน ถ้าเราไม่ประพฤติปฏิบัติกัน สัจจะความจริง “สัจจะ-อริยสัจจะ” สัจจะความ
จริงนี้สำคัญมาก ถ้ามีสัจจะความจริงขึ้นมา เราไม่มีสิ่งใดค้างพริ้วในหัวใจ เราจะทำสิ่งใดมันก็
เต็มไม้เต็มมือ แต่ถ้าเราค้างพริ้ว อย่างพระถ้าฝึดศีลขึ้นมา เวลานั่งพุทโธ ๗ นี้เอ็งหลอกตัวเองนะ

นิวรรณธรรม นิวรรณ คือ ความกังวล ความลังเลสงสัย มันกั้นสมาธิเอ็งแน่นอน ถึงเวลาจะ
นั่งสมาธินะ “โน้นก็ยังไม่เก็บ.. นี้ก็ยังไม่รักษา.. นู่นก็ยังไม่ได้ทำ..” มันวิตกกังวลไปหมด แต่ถ้า
สลัดมันทิ้งแล้ว เห็นไหม

คุณครูบาอาจารย์สี ในสมัยพุทธกาล พระจะออกบิณฑบาต พอกล้องจิวร “เอ๊ะ ! วันนี้เขาจะ
เอาอะไรใส่บาตรเรา” เท่านั้นนะ เปลื้องจิวรออก ไม่กิน ! เรายังไม่ทันบิณฑบาตเลยกิเลสมันกิน
ก่อนแล้ว กิเลสมันอยากกินใจ ออกไปเขาจะใส่บาตรอะไรเรา มันคิดไปก่อน ถ้าอย่างนั้นไม่
บิณฑบาต ไม่ให้กิน ! ไม่ให้กินเลย !

แล้วครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่หล้าอยู่ที่บ้านฝือ ถ้าไปบิณฑบาตมา บ้านนอกนะ เราไป
อยู่มา เวลาเราไปอยู่อีสาน เราไม่อยู่ในเมืองหอรก เราไปอยู่บ้านนอก บ้านนอกนะอย่างมาก็มีผัก
ต้มห่อใบตองใส่กับข้าวเหนียวเท่านั้น บ้านนอกเป็นอย่างนั้น เพราะความเป็นอยู่เขาเป็นแบบนั้น
เรียบง่าย

ชีวิตทางอีสานนะของเขาเรียบง่าย เขามีผักต้ม ผักเก็บจากหัวไร่ปลายนา ต้มแล้วก็ห่อ
ด้วยใบตอง แล้วก็ห่อข้าวเหนียวเท่านั้น แล้วถ้าวันไหนเขาใส่อาหารมาที่เป็นคุณค่า หลวงปู่หล้าท่าน
จับเขวียงเข้าป่า

ถ้าเป็นเรานะ โยมนี้ยังไม่ได้อุดไม่ได้อยาก อยู่ที่ไหนถ้าตลาดมี อะไรที่เราจะแสวงหาได้ มันไม่วิตกกังวลหรอก แต่ถ้าไม่มีจะกินนะ คุณิ เวลาเกิดสงครามทำไมเขาตุนอาหารกัน ทำไมเขาต้องตุนเสบียงกัน เขาตุนเพราะอะไร เพราะเขาต้องการดำรงชีวิตของเขา นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของเรามันไม่มีอะไรเลย มันยิ่งน่ากังวลมาก แล้วเวลาได้สิ่งใดมามันควรจะได้อะไรบ้าง ทำไมเราจับมันปาทิ้งละ จับมันปาทิ้งเพราะอะไร เพราะกิเลสมันจะกินก่อน

เรื่องของศาสนาเห็นไหม มันเป็นสิ่งตั้งแต่หยาบ ตั้งแต่ละเอียกลงมา ถ้าเราทำของเรา เราทำเพื่อจะให้การดำรงชีวิตเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แล้วชีวิตเราจะอยู่กับปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อจะเข้าแสวงหา

ที่ว่า “ศาสนายังใหญ่มาก” ยิ่งใหญ่จริง ๆ ! ยิ่งใหญ่มหาศาลเลย เพราะอะไร เพราะถ้าเป็นคนที่มีบารมีสูงขนาดไหน กิเลสอวิชชามันก็ครอบงำใจทั้งนั้น แม้แต่กษัตริย์ จักรพรรดิ เห็นไหม ทำไมไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตใจของเขา เขาปกครองอาณาจักร แต่เขามีความทุกข์ร้อน เขาจะทำอะไร เขาต้องไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในห้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนเคลียร์ปัญหาให้เขา

แล้วดูพระอินทร์ที่ปกครองอาณาจักรของเขา มาใส่บาตรพระกัสสปะเพราะอะไร เพราะว่าพวกเรารัดอำนาจาสนากันด้วยสมบัติพัสถาน แต่พวกเทวดา อินทร์ พรหม เขารัดอำนาจของเขาด้วยแสงสว่างที่ออกไปจากตัวของเขา แล้วมีลูกน้องของเขาที่เคยทำบุญกับพระพุทธเจ้าองค์ก่อนมา แล้วมาเกิด แสงเขามากกว่า พระอินทร์ถึงต้องมาใส่บาตรพระกัสสปะเพื่อจะสะสมบารมี นี่แค่ทำบุญเพื่อเอาบุญนะ ยังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเพื่อชำระกิเลสเลย สิ่งชำระกิเลสมันอยู่ในหัวใจอีกมหาศาล

ศาสนามันยิ่งใหญ่ ! เราอย่าให้เศษอาหารมันมาเหยียบย่ำพวกเรา เศษอาหาร ! เก็บไว้ก็เน่าบูด ! ใส่ให้หมากินมันก็เป็นอาหารหมา ทำไมพวกเรานั้นต้องไปยุ่งวุ่นวายกันขนาดนั้น แต่น้ำมันก็เป็นค่าของใจใช่ไหม ค่าของน้ำใจของคน ถ้าจิตใจของคนประณีตละเอียดมา เขาก็อยากให้มีสิ่งที่ทำบุญของเขาต้องประเสริฐกับเขา

มันมีคนมาจากอเมริกามาหานั้น เขาไปได้สามี่ฝรั่ง เขาบอกว่า “ศาสนาสอนให้มันน้อยสันโดษ ทำไมทำบุญต้องไปประณีตขนาดนั้น ทำไมทำบุญต้องไปแสวงหามาใส่บาตรพระอะไรขนาดนั้น”

มันขัดแย้งกัน โดยวุฒิภาวะของใจ พระไม่ต้องการอะไรหรอก พระที่บิณฑบาตฉันอาหารทุกวัน อาหารขนาดไหนได้มาฉันทั้งนั้นล่ะ พระนี่อะไรก็แล้วแต่ ขอให้ได้ดำรงชีวิตเท่านั้นล่ะ ถ้าพระที่แสวงหาธรรม พระที่เป็นพระนะ ถ้าพระที่เป็นแพะมันก็วิ่งไปหาฉันล่ะ

แต่ที่นี้มันก็อยู่ที่ ปฏิภาณ ผู้ที่จะให้ อย่างเราเป็นศรัทธาใหม่ เราใส่บาตรแต่น้ำพริกดูงเดียว เราก็ว่าสุดยอดของเราแล้ว เพราะเราไม่เคยทำเลย แต่คนที่เขาประณีตของเขา คือเขาทำของเขา เขามีวิสาสนาของเขา เขาก็อยากทำบุญของเขา มันคือค่าน้ำใจของเขา คือค่าน้ำใจของคนที่จะใส่ว่าใจของเขาสูงส่งขนาดไหน ใจเขาหยาบขนาดไหน ใจเขากระด้างขนาดไหน

ถ้าใจของเขาสูงส่งขึ้นมาละ โอ้โฮ.. เขาจะทำการประณีตแล้วเขาจะเทไว้บนสิริษะอธิษฐานแล้วใส่บาตรไป เพราะเขาไม่ได้ใส่บาตรภิกษุที่มาบิณฑบาต เขาใส่บาตร พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ อริยสัจของเขา เขาใส่บาตรพระรัตนตรัยของเขา เขาชื่นชมของเขา มันอยู่ตรงนั้น ปืบเขาก็แสวงหาของเขา แต่ไอ้คนมองนะ

“ก็ไหนว่าพระไม่เอา แล้วทำไมต้องเอาของดีขนาดนี้ ทำไมต้องวิ่งกันทั่วโลกเพื่อจะมาใส่บาตรพระล่ะ”

วุฒิภาวะของหัวใจมันต่างกันตรงนี้ไง แล้วคนมองไม่ออก อธิบายเขาไม่ได้ เขามาหาเราเอง เขาบอกว่าสามีเฝ้าเขาบ่อยเลย “ก็ไหนพระบอกว่าพระมักน้อยสันโดษ แล้วทำไมภรรยาเราจะต้องทุกข์ขนาดนี้ล่ะ ทำไมต้องไปวิ่งหาแต่ของดี ๆ มาใส่บาตรพระล่ะ” เขาก็พูด แต่ภรรยา ก็ตอบเขาไม่ได้ เห็นไหม

จะบอกว่าหัวใจของคนมันมีหยาบ มีละเอียดต่าง ๆ กันมา เราจะเอาไม้บรรทัดไปวัดกันเอง มันไม่ได้ เพราะวุฒิภาวะของใจ วัดค่าของใจ ใครจะวัดกันได้ ใจของคนมันจะมีคุณค่าขนาดไหน ใครวัดใจของใครได้ นี่ถ้าหัวใจของใครมันดีขนาดไหน มันมีคุณค่าขนาดไหน อันนั้นก็เป็นอย่างอื่น

แต่ถ้าเราทำของเราด้วยความบริสุทธิ์ใจนะ แต่เราก็ต้องเข้าใจเรื่องกาลิก มันก็มีกติการองเรื่องกาลิก เรื่องของศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๙ ศีลของพระ ถือธุดงค์วัตร ศีลในศีล

ศีลในศีล หมายถึงว่า ถือชดุงควัตร ไม่ทำก็ไม่ปรับอาบัติ อุดอาหารไม่ทำก็ไม่ปรับอาบัติ ถือนั้นภาชนะเดียว อาสนะเดียวเห็นไหม ศีลในศีลมันก็มีอีก ทีนี้ถ้าหัวหน้าเคยผ่านวิกฤตอย่างนี้มาแล้วพระที่ทำการหรือผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราก็ดึงเสริมกัน

แต่ไอ้คนที่หายบอยู่ พอเห็นคนที่ทำละเอียดยกกว่ามันก็รับไม่ได้แล้ว “อันนี้ผิด ! อันนี้ผิด !” กฎหมายมีข้อบังคับทั้งนั้น กฎหมายก็มีข้อยกเว้นทั้งนั้น ข้อยกเว้นเมื่อใด กฎหมายทุกกฎหมายถึงคราวแล้วยกเว้นได้

นี่ก็เหมือนกัน อาบัติของพระเป็นอาบัติ แต่ถ้าสิ่งที่ทำนี้สูงกว่าวินัย มันจะเป็นอาบัติตรงไหน ไม่มีเจตนา ไม่มีสิ่งใดเลย

การทำคืออย่างที่หลวงตาครูบาอาจารย์ของเราทำความดี เขาบอกว่า “ผิดกฎหมาย ๆ ” กฎหมายก็มนุษย์มันเขียน ! คุณงามความดีที่เราทำดีเหนือกฎหมาย เหนือสิ่งใดที่กฎหมายเอื้อไม่ถึง แล้วบอกว่า “ผิดกฎหมายแล้วห้ามทำ” แล้วมันจะเจริญขึ้นมาได้อย่างไร

เวลาภาวนาไปนะ ถ้าจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา แล้วเกิดปัญญาขึ้นมา ชั้นของปัญญามันวิ่งว่าง มันจะกว้างขวางขนาดไหน ถ้ามันจะมีมุมอับ หรือมีสิ่งใดที่เป็นข้อกฎหมายนะ ก็เลศมันแอบตรงนั้นล่ะ ฉะนั้นข้ามออกมาต้องรู้ทั้งหมดเลย ล้างให้หมด ล้างให้เกลี้ยง หัวใจต้องล้างให้หมด ล้างให้ถึงที่สุดแล้วถอนมันให้หมด พอถอนให้หมดแล้วมันจะหมดเลย ถ้าหมดแล้วอันนั้นถึงว่าหมด ก็เลศมันหมดหมดอย่างนั้น

ชั้นของปัญญาไม่มีขอบเขตเลย ชั้นของปัญญาคืออะไร ชั้นของปัญญา คือ ความคิด ความคิดมีความผิดไหม ความคิดมีอาบัติอะไรบ้าง ความคิดสิ่งต่างๆ อาบัติอะไรไปจำกัดความคิดของคน กฎหมายข้อไหนไปจำกัดความคิดของคน ความคิดคนไม่มีอะไรไปจำกัดมันได้หรอก

แต่ถ้ามันเป็นมิจฉา มันก็จะเป็นความคิดที่เลว ทำให้ตัวเองเสียหายมาก แต่ถ้าเป็นความคิดที่ดี ความคิดที่เป็นสัมมาทิฐิ เป็นความคิดที่ถูกต้อง มันจะส่งเสริมขึ้นไปมากมายเลย

จะบอกว่า “วุฒิกวามันมีหายบ - ละเอียดย” แต่ถ้าเรามีประสบ- การณ์ เราผ่านสำนักมา อะไรควรหรือไม่ควร แล้วคนมันจะมีใหม่เข้ามาตลอด เราบอกเขา เราฝึกเขาขึ้นมา พอเขาใจสูงขึ้นมา คนที่สูงกว่ามันจะมองคนที่ต่ำกว่าออกเลย

พระนี่นะ เห็นพระเดินเข้ามาจะรู้เลยว่าพระดีหรือไม่ดี ความเป็นอยู่ของเขามันฟ้องหมด การนุ่งการห่มมันบอกหมดนะ การนุ่งการห่ม อัฐบริวารเขาดูแลหรือไม่ดูแล ถ้าเขาดูแล เขารักษาของเขานะ เพราะอะไร มันเป็นบริวาร ๘

อาหาร ! บาตรนี้ คือ อาหาร ถ้ามีบาตรบับบิณฑบาตได้ทุกวัน ฆมกรก คือ กระบอกกรองน้ำ บัจจัย ๔ ขาดไม่ได้ บริวาร ๘ ของพระ ถ้าพระไปที่ไหนต้องมีฆมกรก มีบาตร มีเข็ม มีด้ายไว้ปะชุน ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใคร ต้องเอาตัวรอดให้ได้ “บริวาร ๘”

แล้วบริวารที่ใช้นี้ถูกหรือผิด เพราะอะไร เพราะธรรมวินัยบังคับไว้แล้ว รองเท้าจะใส่อย่างไร แล้วถ้าเขาใส่ของเขามา เขาใส่โดยโลกเป็นใหญ่ไง ใครถวายก็ใส่ ใครถวายก็ใช้กันไป นั่นคือโลกเป็นใหญ่เหยียบย่ำธรรมวินัยไป แต่ถ้าเขารักษาของเขา ดูออก.. ดูออกเลย.. กิริยามารยาทของพระ การเดินเข้ามาเขาดูกันออกแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เวลาโยมเข้ามาใหม่ “โอย ! ไม่ได้ไปหมดเลยสักอย่างหนึ่ง” อันนี้เราก็เห็นใจเขา ก็ให้เขาพัฒนาของเขา ให้เวลาเขา แต่ขอบเขตที่เราจะพัฒนาได้ขนาดไหน เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าเครื่องมือสิ่งที่ดี อริยสัจจะจับเข้าไปหาคุณงามความดี อย่างเช่น สิ่งที่เป็นวัตถุ เห็นถูกหรือเห็นผิด แล้วความคิดเห็นถูกเห็นผิดไหม

แล้วเอาอะไรไปปิดกั้นความคิดล่ะ ก็ศีลไง ศีลไปปิดกั้นความคิด ก็ข้อวัตรที่ปฏิบัติกันนี้ไง ใครจะรุกใครจะล้ำมันเข้าไปบ้าง ใครจะรุกรล้ำสิ่งที่เป็นกฎเป็นกติกาก ถ้ารุกรล้ำกติกาสแสดงว่าใจเอ็งหยาบแล้ว ถ้าใจเอ็งไม่รุกรล้ำกติกานี้คือไม่ก้าวล่วงใจ ไม่ก้าวล่วงข้อห้าม ไม่ก้าวล่วงข้อบัญญัติ

ถ้าไม่ก้าวล่วงข้อบัญญัติ เราอยู่ในกรอบแล้วเห็นไหม ไม่ก้าวล่วงข้อบัญญัติใจ ก้าวล่วงเพราะอะไร เพราะมันเป็นกายกรรม ถ้าคิดอยู่มันไม่ผิด แต่การกระทำมันออกแล้ว แล้วความคิดมันหักห้ามกันไม่ได้ หักห้ามไม่ได้เราก็ต้องยับยั้งด้วยสติ ด้วยปัญญาของเรา

แต่ถ้ากระทำเมื่อไร ผิด ! อาบัติเลย ผิดเลย เพราะเหยียบย่ำข้อปฏิบัติแล้ว เหยียบย่ำกติกาสแล้ว ถ้าเหยียบย่ำไปอย่างนั้นล่ะผิด ถ้าคนเขายังไม่เป็นมา เขาไม่รู้มา เขาจะก้าวล่วงบ้าง อ้าว ! ครั้งสองครั้งก็ว่ากันไป แต่อย่าให้มันซ้ำซาก อย่าให้มันจำเจ เพราะวุฒิภาวะของใจต้องพัฒนาทุกคนเราจะก้าวกันนะ เราจะไม่ชอยเท้าอยู่กับที่หรอก แล้ววุฒิภาวะของใจมันอยู่ที่ไหน มันแสดงออกได้

ฉะนั้นเรามาแล้วเราต้องพัฒนาที่ว่า “ศาสนานี้ยิ่งใหญ่มา” ถ้าใจมันพัฒนาขึ้นไปนะ เรา
จะย้อนกลับมาติเราว่า “แหม... ทำไมแค่นี้เมื่อก่อนก็ทำไม่ได้ เดี๋ยวนี้ทำไมมันเป็นเรื่องเล็กน้อย
เดี๋ยวนี้จะเอาสิ่งที่ดึงามขึ้นไปอีก ดึงามขึ้นไปอีก ดึงามขึ้นไปอีก” เห็นไหม ใจมันก็ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ
แต่อย่าไปชอยเท้า อย่าให้กิเลสมันจีหัว

พูดถึงหัวหน้า มันมีความคิดอย่างนี้ มันถึงบอกว่า พระที่เขาอดอาหารกัน จันอาหารไม่
ครบหรือ บางทีอดอาหารเกือบ ๓ - ๔ เดือน ไอ้คนที่อดอาหารก็อดอาหารตายเลย ไอ้คนที่
วุ่นวายก็วุ่นวายตายเลย แล้วไอ้คนกลางนี่คิดอย่างไร ถ้าคนกลางจะซัดกติกตายตัว คนที่อดอาหาร
อยู่ คนที่เร่งความเพียรก็ทำไม่ได้แล้ว เพราะมันทำอุกฤษฏ์เกินไป ไอ้คนที่จะทับถมจนเป็นเรือ
เกลือเลย ไอ้นี้ก็เป็นอย่างอื่นเรื่องหนึ่ง

ที่ว่าศาสนามันกว้างขวาง มันยิ่งใหญ่มา แล้วมันอยู่ที่ประสบ- การณ์ อยู่ที่หัวหน้าที่เคย
ปฏิบัติมา อะไรที่มันออกจะช่องไหน ๆ ที่เป็นประโยชน์เอาเลย แล้วผิดหรือถูกเราจัดการเอง
เพราะว่าเราก็เคยผ่านวิกฤตอย่างนี้ เราเคยลุยอย่างนี้มาเหมือนกัน เราทำของเรามาหมดแล้ว ทีนี้
เพียงแค่แบบว่าเราเข้ามาใหม่ใช่ไหม สิ่งที่ดีไปแล้วมันก็ผิดไป มันจะเป็นอะไรไป

“อริยประเพณี” เห็นไหม ผู้ใดทำความผิดแล้วยอมรับสารภาพผิด พระพุทธเจ้าบอกว่าผู้นั้น
ประเสริฐที่สุด คนทำผิดรู้ว่าผิดแล้วแก้ไข สุดยอดที่สุด พระพุทธเจ้าสอนคนมีกิเลส สอนพวกเรา
สอนไอ้พวกที่โง่ ๆ ที่มันอวดฉลาดว่าตัวแน่ ๆ นี่โง่ทั้งนั้น อวิชชามันครอบงำ

“ความคิดในทรงขัง” ทรงขัง คือ สัญญา คือ ข้อมูลสถิติ ชั้น ๕ มันครอบคลุมความคิด
เรา แล้วถ้าเมื่อไรที่เราระเบิดมันทิ้งนะ ระเบิดสถิติข้อมูลของเราแล้วให้ความคิดเป็นธรรม มันจะ
กว้างขวาง มันจะกลับมาทำลายกิเลส มันจะอีกมหาศาลเลย

ไอ้ที่ว่าฉลาด ๆ นะ โง่ทั้งนั้นเลย ไอ้ที่ว่าโง่ ๆ นะ หลับหูหลับตานั่งอยู่โคนไม้ นั่นละโคตร
ฉลาดเลย ! ฉลาดเพราะรู้จักกิเลสของตัวเอง ฉลาดเพราะทำลายกิเลสของตัวเอง ฉลาดเพราะเอาตัวรอด
ได้ เอวัง